

Data ..... Nazwisko i imię ..... Grupa .....

Ćwiczenie 4

Zakres materiału: PĘD:

Budowa morfologiczna i anatomiczna łodygi zielnej i zdrewniałej.

Obserwacja 1.

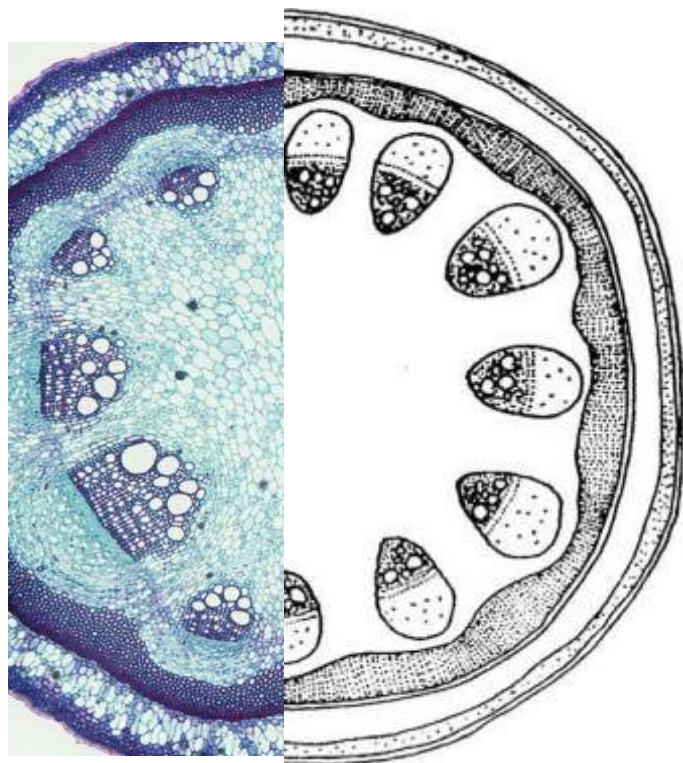
Morfologia pędu zdrewniałego – podpisz właściwe części

Obserwacja 2. Budowa pierwotna i wtórna łodygi rośliny dwuliściennej (łodyga jednoroczna i wieloletnia kokornaku *Aristolochia sp.*)

A. Budowa pierwotna łodygi rośliny dwuliściennej

Połącz l podane objaśnienia z odpowiednimi elementami strukturalnymi.

EPIDERMA (SKÓRKA)

KORA PIERWOTNA:

kolenchyma
miękkisz
endoderma

WALEC OSIOWY:

okolnica (pericykl) - część
sklerenchyma tyczna
okolnica (pericykl) - część
miękkiszowa
wiązka przewodząca
kolateralna otwarta:
floem
kambium
ksylem

promień rdzeniowy (pierwotny)

B. Uzupełnij tabelę.

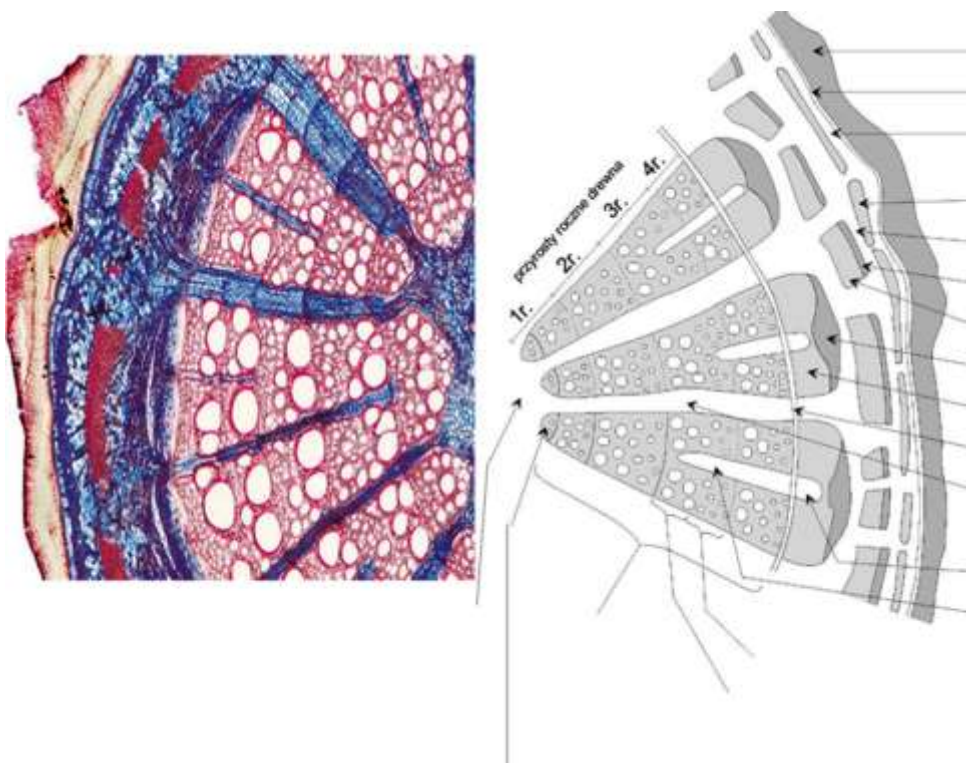
rdzeń miękkiszowy

FUNKCJE ŁODYG ROŚLIN DWULIŚCIENNYCH O BUDOWIE PIERWOTNEJ	TKANKA
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

C. Budowa wtórna łodygi rośliny dwuliściennej wieloletniej

Wpisz objaśnienia:

- korek, fellogen, felloderma i PERYDERMA (zaznacz kłamrą);
- kolenchyma, miękisz korowy, endoderma oraz KORA PIERWOTNA (zaznacz kłamrą),
- perycykl sklerenchymatyczny, kambium, łyko pierwotne, łyko wtórne, drewno pierwotne, drewno wtórne,
- drewno wczesne, drewno późne i PRZYROST ROCZNY (zaznacz kłamrą);
- rdzeń, pierwotny promień rdzeniowy; promień drzewny, promień łykowy i promień wtórny (zaznacz kłamrą),

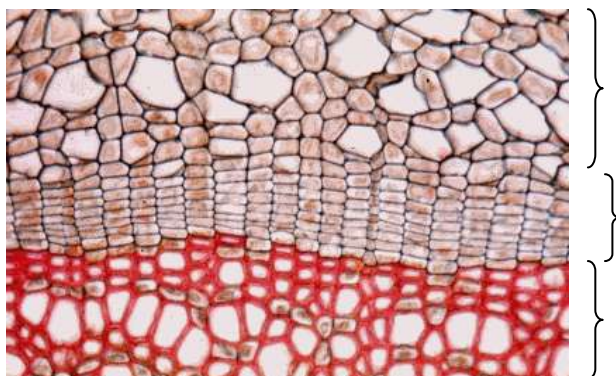
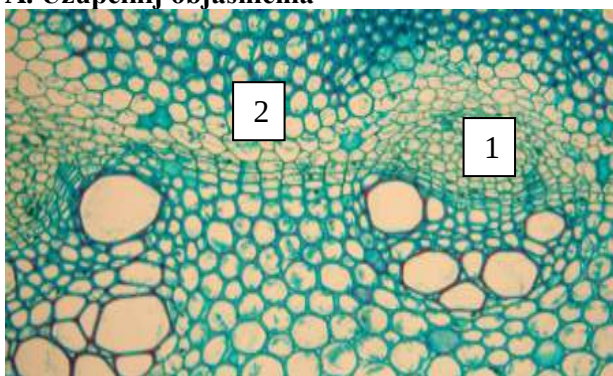

D. Podaj główne różnice w rozwoju budowy wtórnej łodyg roślin zielnych i zdrewniałych.

Cecha	Łodyga o budowie wtórnej ROŚLINY ZIELNEJ	Łodyga o budowie wtórnej ROŚLINY ZDERWNIALEJ
Tkanka okrywająca		
Obecność fellogenu		
Drewno wczesne, drewno późne, przyrosty roczne		
Rozerwanie na pasma: kolenchymy, endodermi, perytyklu		

Ćw. 18. Kambium wiązkowe i międzywiązkowe - obserwacja

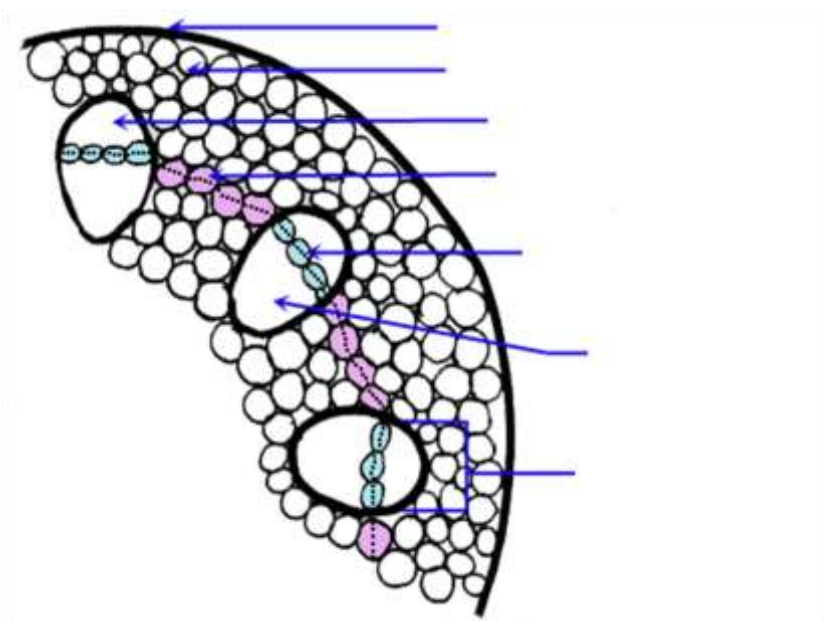
A. Uzupełnij objaśnienia

1. ....

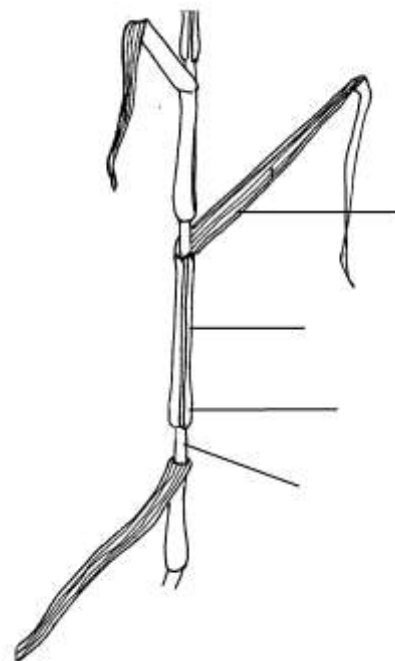
2. ....

B. Uzupełnij podpisy na poniższym schemacie i podpisz schemat.

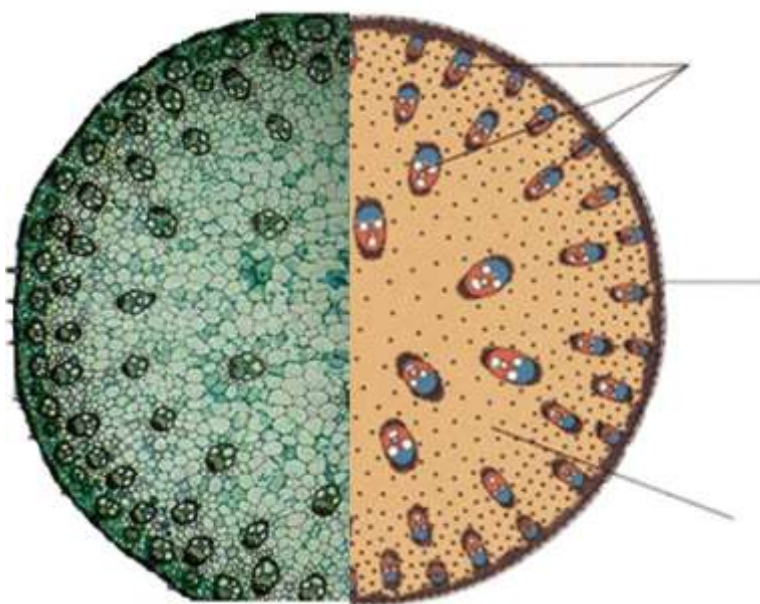
C. Uzupełnij tabelę

	Kambium wiązkowe	Kambium międzywiązkowe
Powstaje z		
Wytwarza		
Cechy charakterystyczne		

Obserwacja 3. Budowa morfologiczna i anatomiczna łodygi jęczmienia zwyczajnego *Hordeum vulgare***A. Podpisz i opisz rysunek**

.....
 .....
 .....
 .....

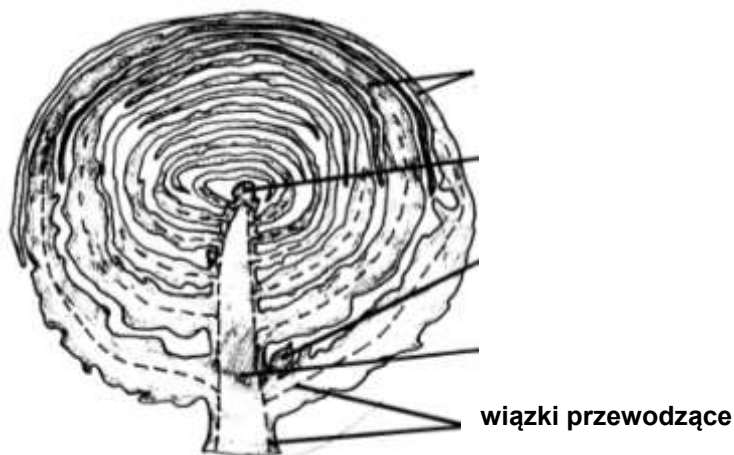
B. Podpisz i opisz rysunek
**C. Budowa anatomiczna
 łodygi kukurydzy *Zea mays*
 Opisz rysunek**

Modyfikacje pędów i liści. Rozmnażanie wegetatywne roślin.

. Pęd magazynujący kapusty warzywnej głowiastej

Po obserwacji przekroju podłużnego pędu spichrzowego kapusty warzywnej głowiastej, opisz struktury wskazane na rysunku i uzupełnij podpis oraz notatkę.

Ryc. K. Kuszewska

Pęd magazynujący kapusty warzywnej głowiastej .....

Schemat przekroju .....

Kapusta warzywna głowiasta jest zielną rośliną o jakiej trwałości?.....Jej pęd spichrzowy jest

krótkopędem/długopędem (skreśl złą odpowiedź); funkcję spichrzową pełni .....

.....

Zmodyfikowane pędy podziemne

Po obserwacji budowy morfologicznej świeżych, zakonserwowanych lub zaszuszonych zmodyfikowanych podziemnych pędów spichrzowych różnego typu (cebul, kłączy, rozłogów=stolonów i typowych bulw pędowych), uzupełnij opisy i podpisy rysunków oraz zamieszczone przy nich notatki.

A)

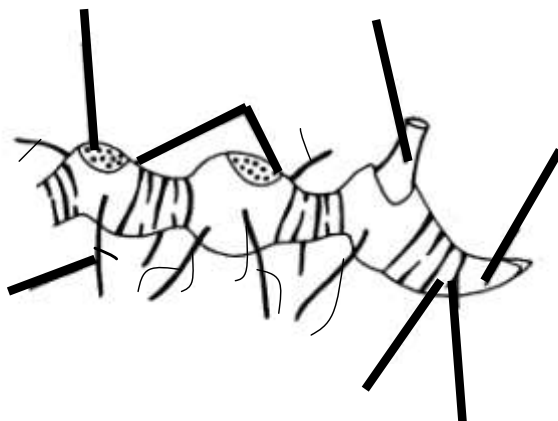
Ryc. K. Kuszewska

Morfologia podziemnego pędu spichrzowego typu ..... u czosnku cebuli (cebuli) *Allium cepa*

Czosnek cebula (= cebula) jest zielną rośliną wieloletnią, tzw.....

Pęd podziemny jest **krótkopędem/długopędem** (skreśl złą odpowiedź); funkcję spichrzową pełnią .....

B)

Ryc. M. Środa

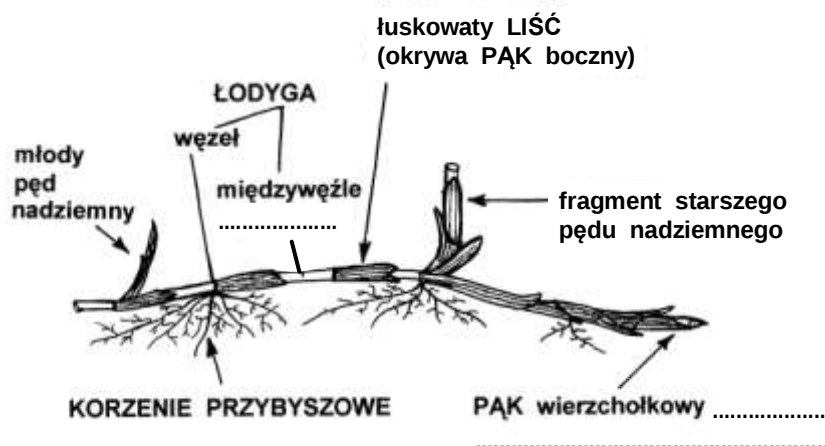
Morfologia podziemnego pędu spichrzowego typu ..... u kokoryczki wielokwiatowej
Polygonatum multiflorum.

Kokoryczka wielokwiatowa jest zielną rośliną wieloletnią, tzw.....

Pęd podziemny jest **krótkopędem/długopędem** (skreśl złą odpowiedź); materiały zapasowe gromadzi.....

Pęd podziemny kokoryczki cechuje wzrost typu ....., odbywający się przez czas .....

C)

Ryc. M. Środa, wg różnych źródeł

Morfologia podziemnego pędu spichrzowego typu ..... (inaczej .....)
u perzu właściwego *Agropyron repens*

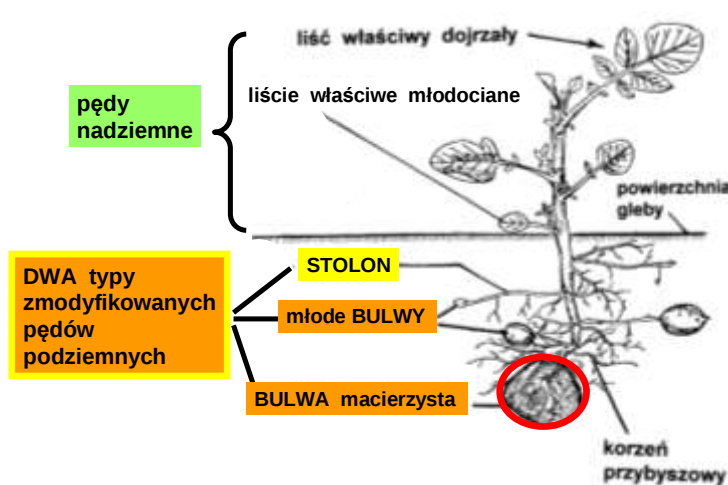
Perz właściwy jest zielną rośliną wieloletnią, tzw.....

Pęd podziemny jest **krótkopędem/długopędem** (skreśl złą odpowiedź); materiały zapasowe gromadzi.....

Pęd podziemny perzu cechuje wzrost typu ....., odbywający się przez czas .....

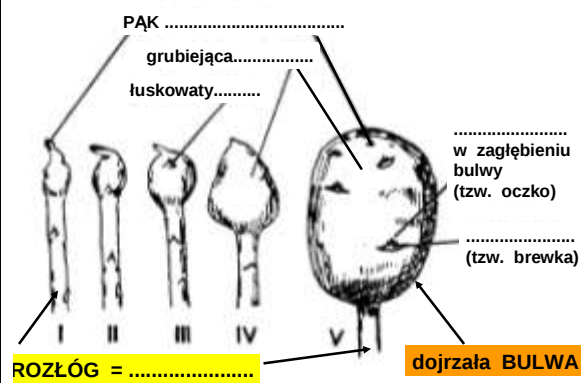
D) Psianka ziemniak (ziemniak) *Solanum tuberosum* jest zielną rośliną wieloletnią, tzw .....

.....Przeanalizuj powstawanie i morfologię bulw ziemniaka. Jak długo żyje bulwa?.....

Ryc. wg Steckiego K. (red.) 1966

Rozwój pędów nadziemnych z bulwy macierzystej i powstawanie młodych bulw u psianki ziemniaka (ziemniaka) *Solanum tuberosum*

Ryc. wg Steckiego K. (red.) 1966

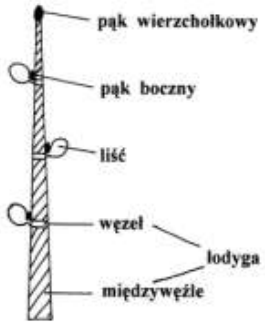
Kolejne stadia rozwoju i morfologia **bulwy pędowej** u psianki ziemniaka (ziemniaka) *Solanum tuberosum*

Łodyga bulwy ziemniaka ma budowę anatomiczną ..... Jest okryta .....= .....

Liczne komórek mięsistych gromadzą zwłaszcza wielocukier - .....

Ciernie pędowe i liściowe (do ilustracji wykorzystano m.in. materiały z internetu).

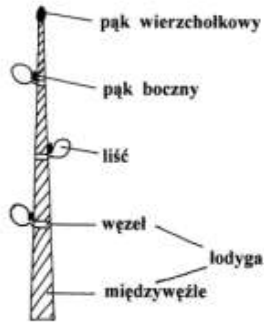
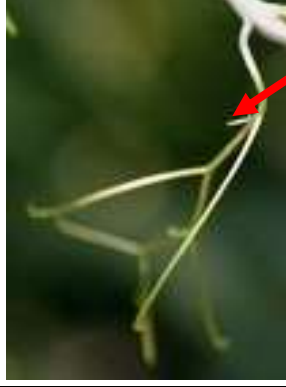
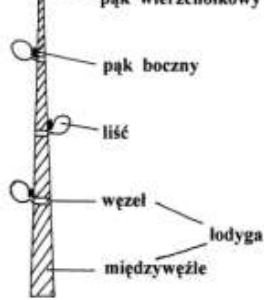
Rozpoznaj i podpisz, jakiego pochodzenia są ciernie oglądane podczas ćwiczeń na pędach różnych roślin i zobrazowane niżej na rysunkach: pędowe, liściowe czy przylistkowe?

Schemat morfologii pędu	..... robinia akacjowa (robinia biała, grochodrzew akacjowy) <i>Robinia pseudoacacia</i>	..... śliwa wiśniowa (ałyca) <i>Prunus cerasifera</i>	..... berberys zwyczajny <i>Berberis vulgaris</i>

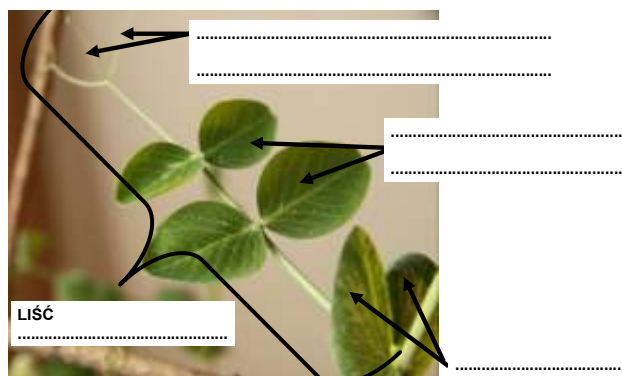
Wąsy pędowe i liściowe (do ilustracji wykorzystano m.in. materiały z internetu).

Rozpoznaj i podpisz, jakiego pochodzenia są wąsy oglądane podczas ćwiczeń – pędowe czy liściowe.

Uzupełnij opisy i notatki.

		....
Schemat morfologii pędu	.....; winobluszcz pięciolistkowy <i>Parthenocissus quinquefolia</i> ; przyczepia się podpór także wytwarzanymi licznymi na lodygach krótkimi ....Jakim terminem określamy zdrewniałe pnącza?.....	
		liść .....

Schemat morfologii pędu	.....	o nerwacji
	kolczurka kłapowana <i>Echinocystis lobata</i> – zielne pnące, roślina roczna	

Wąs czepny ..... grochu zwyczajnego *Pisum sativum* (zielne pnące, roślina roczna)

ZAPAMIĘTAJ! PĘD to nie tylko ŁODYGA! ŁODYGA jest częścią PĘDU – jego osią.

Na łodydze łatwo dostrzec liście albo liścioślady i położone zwykle nieco powyżej pąki – ten odcinek łodygi jest często grubszy; nazywany jest węzłem. Jakie odcinki w morfologii łodygi obserwujemy, gdy chcemy stwierdzić, czy pęd jest długopędem albo krótkopędem? .....

Pochodzenie części pędu (A) z merystemu wierzchołkowego pędu (B)		ZMODYFIKOWANE PĘDY SPICHRZOWE	
		TYPY: - KŁĄCZA - ROZŁOGI • nadziemne, m. in. wici • podziemne - BULWY • TYPOWE • hypokotylowe • mieszanego pochodzenia - bulwocebule - CEBULE	FUNKCJE: - spichrzowa - przetrwalna - rozmnażanie wegetatywne - niektóre – utrzymywanie części nadziemnej w glebie - rozprzestrzenianie rośliny